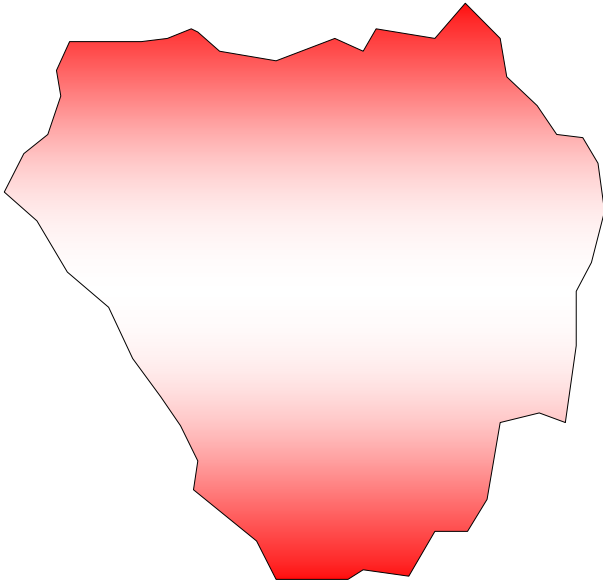

**ՀՀ ՄԱՅՐԱՔԱՂՑԱՔ ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԱՏՄԱ-ԱՇԽԱՐՀԱԳՐԱԿԱՆ
ԵՎ ՍՈՑԻԱԼ-ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ**

Թաղային համայնքները

- Աջափնյակ,
- Ավան,
- Արաբկիր,
- Դավթաշեն,
- Էրեբունի,
- Կենտրոն,
- Մալաթիա-Սեբաստիա,
- Նոր Նորք,
- Նորք-Մարաշ,
- Նուբարաշեն,
- Շենգավիթ,
- Քանաքեռ-Զեյթուն

Տարածքը	227 քառ. կմ
ՀՀ տարածքում քաղաքի տարածքի տեսակարար կշիռը	0.8%
Գյուղատնտեսական նշանակության հողեր	4255 հա
այդ թվում` վարելահողեր	1509 հա
Վարչական շրջաններ	12
Բնակչության թվաքանակը 2010թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	1116.6 հազ. մարդ
ՀՀ բնակչության ընդհանուր թվաքանակում բնակչության թվաքանակի տեսակարար կշիռը, 2009թ.	34.4 %

Վարչատարածքային բաժանումը 2010թ. հունվարի 1-ի դրությամբ

	Տարածքը, քառ. կմ	Մայրաքաղաքը	Բնակչության խտությունը, մարդ/կմ ²	Համայնքներ				Գյուղական բնակավայրեր
				ընդամենը	քաղաքային	վարչական շրջաններ	գյուղական	
Հայաստանի Հանրապետություն	29743	Երևան	109	926	49	12	866	949
Մայրաքաղաք Երևան	227	-	4919	-	-	12	-	-

**Երևան քաղաքի վարչական տարածքների ընդհանուր բնութագիրը
2009 թվականին**

	Տարածքը, հա	Բնակչության թվաքանակը, հազ. մարդ	Համայնքն ընդհանուր սահմաններ ունի հետևյալ համայնքների հետ`	Արտաքին սահմանագծով հարում է.	Ընդգրկում է հետևյալ թաղամասերը.
Արաբկիր	1320	131.0	Աջափնյակ, Ավան, Դավթաշեն, Կենտրոն, Քանաքեռ-Զեյթուն	ՀՀ Կոտայքի մարզին	
Աջափնյակ	2606	108.0	Դավթաշեն, Արաբկիր, Կենտրոն, Մալաթիա-Մեքաստիա	ՀՀ Կոտայքի մարզին	Վահագնի, Սիլիկյան, Անաստասավան, Նորաշեն
Ավան	808	50.9	Արաբկիր, Նոր Նորք, Քանաքեռ-Զեյթուն	ՀՀ Կոտայքի մարզին	Ավան-Առինջ, Նարեկացի, Հովհաննիսյան, Բսահակյան, Թումանյան բնակելի զանգվածներ, Ադի հանք, Ավան
Դավթաշեն	654	41.0	Արաբկիր , Աջափնյակ	ՀՀ Կոտայքի մարզին	Դավթաշեն, Դավթաշենի 1-4 թաղամասեր
Էրեբունի	4880	121.5	Կենտրոն, Նոր Նորք, Նորք-Մարաշ, Շենգավիթ, Նուբարաշեն	ՀՀ Կոտայքի և Արարատի մարզերին	Նոր Բութանիա, Նոր Արեշ, Արգիշտի, Էրեբունի բնակելի համալիրներ, Մարի թաղ, Մուշավան, Ջրաշեն
Կենտրոն	1339	130.4	Արաբկիր, Աջափնյակ, Էրեբունի, Մալաթիա-		Կոնդ, Ջորազյուղ, Այգեստան

	Տարածքը, հա	Բնակչության թվաքանակը, հազ. մարդ	Համայնքն ընդհանուր սահմաններ ունի հետևյալ համայնքների հետ՝	Արտաքին սահմանագծով հարում է.	Ընդգրկում է հետևյալ թաղամասերը.
			Սեբաստիա Նոր Նորք, Նորք-Մարաշ, Շենգավիթ, Քանաքեռ-Զեյթուն		
Մալաթիա-Սեբաստիա	2539	141.5	Աջափնյակ, Կենտրոն, Շենգավիթ	ՀՀ Արարատի և Արմավիրի մարզերին	Անդրանիկի թաղամաս, Նոր Սեբաստիա, Նոր Կիլիկիա, Հաղթանակ, Սպանդարյան, Արարատյան զանգված
Նոր Նորք	1440	146.4	Ավան, Կենտրոն, Էրեբունի, Նորք-Մարաշ, Քանաքեռ-Զեյթուն	ՀՀ Կոտայքի մարզին	Նոր Նորքի 1-9 զանգվածներ, Ջրվեժի Բանավան, Մայակ թաղամասեր
Նորք-Մարաշ	470	11.3	Կենտրոն, Էրեբունի, Շենգավիթ	ՀՀ Արարատի մարզին	
Նուբարաշեն	1731	9.6	Էրեբունի, Շենգավիթ	ՀՀ Արարատի մարզին	
Շենգավիթ	4099	145.9	Կենտրոն, Էրեբունի, Մալաթիա-Սեբաստիա, Նուբարաշեն	ՀՀ Արարատի մարզին	
Քանաքեռ-Զեյթուն	775	79.1	Ավան, Արաբկիր, Կենտրոն, Նոր-Նորք	ՀՀ Կոտայքի մարզին	

Երևանը Հայաստանի Հանրապետության մայրաքաղաքն է: Այն խոշորագույնն է ոչ միայն Հայաստանի Հանրապետության ներկայիս 49 քաղաքների, այլև պատմական Հայաստանի մայրաքաղաքների շարքում:

Երևանն աշխարհի հնագույն քաղաքներից է և ունի 2792 տարվա պատմություն (հավերժական քաղաք Հռոմի, Կարթագենի, Նինվեի և Դամասկոսի հասակակիցն է): Գտնվում է մոտավորապես նույն լայնության վրա, ինչ Վաշինգտոնը, Մադրիդը, Պեկինը:

Քաղաքը գտնվում է Արարատյան դաշտավայրի հյուսիս-արևելյան մասում՝ երևանյան գոգավորության վրա:

Մայրաքաղաք Երևանը գտնվում է Արարատյան դաշտավայրի հյուսիս-արևելյան մասում: Սահմանակից է ՀՀ Արագածոտնի, Կոտայքի, Արարատի և Արմավիրի մարզերին:

Երևանը Հայաստանի Հանրապետության Նախագահի նստավայրն է: Մայրաքաղաքում են գտնվում ՀՀ Ազգային ժողովն ու ՀՀ կառավարությունը, ՀՀ բոլոր նախարարություններն ու հիմնական գերատեսչությունները, հասարակական և այլ կազմակերպությունների, տարբեր միությունների, հիմնադրամների, հանձնաժողովների, դատաիրավական մարմինների, դրամատների ու բորսաների ճնշող մեծամասնությունը, զանգվածային լրատվամիջոցների մեծ մասը և այլն:

Մայրաքաղաքում են գործում Հայաստանի Հանրապետությունում միջազգային (միջկառավարական, միջպետական) և այլ կազմակերպությունների ներկայացուցչությունների գրասենյակները:

Երևանը հարուստ է ճարտարապետական կառույցներով, որոնք շարունակել ու զարգացրել են միջնադարյան մայրաքաղաքների և ընդհանրապես հայկական ազգային ճարտարապետության ավանդույթները:

1828թ. փետրվարի 10-ի Թուրքմենչայի պայմանագրով Երևանի խանությունն անցավ Ռուսաստանի տիրապետության ներքո՝ դառնալով Հայկական մարզ, ապա Երևանի գավառ, իսկ 1850թ. հունվարի 1-ից՝ Երևանի նահանգ (իր մեջ ներառելով 5 բնակավայրեր՝ Երևան, Ալեքսանդրապոլ, Նոր Բայազետ, Նախիջևան, Օրդուբադ): Երևանի նահանգի կառավարումն իրականացնում էր երեք հոգուց կազմված վարչությունը: Նահանգի կենտրոն Երևանը բաժանված էր 4 թաղի, որոնք ղեկավարում էին թաղապետերը՝ յուզբաշինները և մելիքները:

1870թ. հոկտեմբերի 1-ից Երևանը Ալեքսանդր Երկրորդի հրամանով ճանաչվեց քաղաք և դասվեց կայսրության քաղաքների շարքը՝ ունենալով 12 հազ. բնակիչ: 1879 թվականին կայացել է քաղաքային դումայի անդրանիկ ընտրությունը և առաջին քաղաքապետ է ընտրվել Հովհաննես Դորդանյանը:

Խորհրդային իշխանության տարիներին գավառական քաղաքից (1920թ. բնակչության թվաքանակը 30 հազ.-ից պակաս էր) ժամանակակից **Երևանը** վերածվել է հանրապետության խոշոր արդյունաբերական (արդյունաբերական ներուժի գրեթե կեսը), մշակութային և գիտական կենտրոնի, ինչպես նաև կարևորագույն տրանսպորտային հանգույցի (Երևանում հանգուցվում է Մև ծովը Պարսից ծոցին կապող երկաթգիծը և այն Բաքու-Թբիլիսի երկաթուղուն միացնող Երևան-Հրազդան-Իջևան-Աղստաֆա գիծը, տեղական նշանակություն ունի Երևան-Սևանի ավազան-Սոտք գիծը, ՀՀ գլխավոր օդային դարպասն է իր երկու՝ «Զվարթնոց» և «Էրեբունի» միջազգային օդանավակայաններով, անցնում են մի շարք ավտոխճուղիներ):

Մայրաքաղաք Երևանը բնակչության թվաքանակով ամենախոշորն է հանրապետությունում:

Այն իր մեջ ներառում է 12 վարչական շրջան՝ Աջափնյակ, Ավան, Արաբկիր, Դավթաշեն, Էրեբունի, Կենտրոն, Մալաթիա-Սեբաստիա, Նոր Նորք, Նորք-Մարաշ, Նուբարաշեն, Շենգավիթ, Քանաքեռ-Զեյթուն, ընդգրկելով հանրապետության բնակչության 1/3-ը և բնակչության խտությամբ (4919 մարդ 1 քառ.կմ-ի վրա) գերազանցում է միջին հանրապետական ցուցանիշը:

Երևանը հանրապետության ամենախոշոր տնտեսական կենտրոնն է: Բազմաճյուղ արդյունաբերության հիմնական ուղղությունը **մշակող արդյունաբերությունն** է:

2009թ. **մայրաքաղաքի** տնտեսության հիմնական ճյուղերի տեսակարար կշիռները հանրապետության համապատասխան ճյուղերի ընդհանուր ծավալում կազմել են.

- արդյունաբերություն՝ 45.3 %,
- գյուղատնտեսություն՝ 0.9 %,
- շինարարություն՝ 68.5 %,
- մանրածախ առևտուր՝ 81.7 %,
- ծառայություններ՝ 86.6 %:

Երևանի **արդյունաբերության** հիմնական ճյուղերն են սննդամթերքի՝ ներառյալ խմիչքները, արտադրությունը, քիմիական և մետաղագործական արդյունաբերությունը:

Գյուղատնտեսությունը մասնագիտացած է անասնաբուծությունում և բուսաբուծությունում:

Բեռնաուղևորափոխադրումներն իրականացվում են ավտոմոբիլային տրանսպորտով և էլեկտրատրանսպորտով (քաղաքում գործում է երկաթուղային կայարան և օդանավակայան, որոնք ապահովում են կապն արտաքին աշխարհի հետ):

Բնակչության թվաքանակն ըստ Երևան քաղաքի վարչական շրջանների

Հունվարի 1-ի դրությամբ, հազ.մարդ

Թաղային համայնքների անվանումը	Բնակչության թվաքանակը			
	2007	2008	2009	2010
Ք. ԵՐԵՎԱՆ, ԸՆԴԱՄԵՆԸ	1104.9	1107.8	1111.3	1116.6
ԱԶԱՓՆՅԱԿ	106.8	107.1	107.5	108.0
ԱՎԱՆ	50.5	50.8	50.9	50.9
ԱՐԱԲԿԻՐ	131.4	131.3	131.1	131.0
ԴԱՎԹԱՇԵՆ	40.4	40.6	40.8	41.0
ԷՐԵՐՈՒՆԻ	119.8	120.1	120.6	121.5
ԿԵՆՏՐՈՆ	129.7	129.7	130.0	130.4
ՄԱԼԱԹԻԱ-ՍԵՐԱՍՏԻԱ	140.6	140.6	141.0	141.5
ՆՈՐ ՆՈՐՔ	143.8	144.5	145.2	146.4
ՆՈՐՔ-ՄԱՐԱՇ	11.5	11.4	11.3	11.3
ՆՈՒԲԱՐԱՇԵՆ	9.5	9.5	9.6	9.6
ՇԵՆԳԱՎԻԹ	142.8	143.8	144.6	145.9
ՔԱՆԱՔԵՆ-ԶԵՅԹՈՒՆ	78.1	78.4	78.7	79.1

**Բնակչության բնական շարժի հիմնական ցուցանիշներն ըստ
Երևան քաղաքի վարչական շրջանների**

Մարդ

	Ծնունդներ	Մահացածներ	Մինչև 1 տարեկան մահացածներ	Բնական աճ (+,-)	Ամուսնություններ	Ամուսնալուծություններ
	2005					
Ք. ԵՐԵՎԱՆ, ԸՆԴԱՄԵՆԸ	12281	9110	177	3171	5965	1213
ԱՋԱՓՆՅԱԿ	1052	828	9	224	509	112
ԱՎԱՆ	518	349	4	169	290	46
ԱՐԱԲԿԻՐ	1006	1215	11	-209	624	175
ԴԱՎԹԱՇԵՆ	360	233	3	127	188	29
ԷՐԵՖՈՒՆԻ	1583	1158	12	425	732	112
ԿԵՆՏՐՈՆ	1241	1158	79	83	653	173
ՄԱԼԱԹԻԱ-ՍԵՖԱՍՏԻԱ	1887	1057	22	830	840	144
ՆՈՐ ՆՈՐՔ	1608	987	9	621	794	187
ՆՈՐՔ-ՄԱՐԱՇ	83	142	0	-59	53	11
ՆՈՒԲԱՐԱՇԵՆ	143	65	0	78	68	14
ՇԵՆԳԱՎԻԹ	2003	1303	19	700	850	143
ՔԱՆԱՔԵՆ-ՉԵՅԹՈՆ	797	615	9	182	364	67
	2006					
Ք. ԵՐԵՎԱՆ, ԸՆԴԱՄԵՆԸ	12405	9235	130	3170	6026	1257
ԱՋԱՓՆՅԱԿ	1118	889	7	229	553	102
ԱՎԱՆ	500	367	9	133	276	47
ԱՐԱԲԿԻՐ	1010	1162	12	-152	641	132
ԴԱՎԹԱՇԵՆ	333	215	2	118	194	30
ԷՐԵՖՈՒՆԻ	1641	1204	16	437	674	123
ԿԵՆՏՐՈՆ	1211	1034	18	177	664	199
ՄԱԼԱԹԻԱ-ՍԵՖԱՍՏԻԱ	1845	1105	16	740	854	145
ՆՈՐ ՆՈՐՔ	1611	1032	18	579	802	213
ՆՈՐՔ-ՄԱՐԱՇ	94	133	1	-39	46	7
ՆՈՒԲԱՐԱՇԵՆ	125	80	1	45	70	7
ՇԵՆԳԱՎԻԹ	2099	1361	20	738	886	175
ՔԱՆԱՔԵՆ-ՉԵՅԹՈՆ	818	653	10	165	366	77
	2007					
Ք. ԵՐԵՎԱՆ, ԸՆԴԱՄԵՆԸ	13423	8800	91	4623	6578	1238
ԱՋԱՓՆՅԱԿ	1190	884	9	306	585	114
ԱՎԱՆ	613	326	3	287	358	63
ԱՐԱԲԿԻՐ	1077	1191	2	-114	708	153
ԴԱՎԹԱՇԵՆ	372	187	3	185	217	28
ԷՐԵՖՈՒՆԻ	1659	1139	17	520	753	119
ԿԵՆՏՐՈՆ	1238	1028	14	210	760	157
ՄԱԼԱԹԻԱ-ՍԵՖԱՍՏԻԱ	2045	1017	16	1028	869	148
ՆՈՐ ՆՈՐՔ	1781	1013	6	768	873	198
ՆՈՐՔ-ՄԱՐԱՇ	80	131	1	-51	68	10
ՆՈՒԲԱՐԱՇԵՆ	133	79	0	54	64	3
ՇԵՆԳԱՎԻԹ	2317	1200	12	1117	898	160
ՔԱՆԱՔԵՆ-ՉԵՅԹՈՆ	918	605	8	313	425	85

	Ծնունդներ	Մահացածներ	Մինչև 1 տարեկան մահացածներ	Բնական աճ (+,-)	Ամուսնություններ	Ամուսնալուծություններ
2008						
Ք. ԵՐԵՎԱՆ, ԸՆԴԱՄԵՆԸ	13984	9062	102	4922	6737	1333
ԱԶԱՓՆՅԱԿ	1269	881	10	388	606	125
ԱՎԱՆ	486	348	6	138	327	59
ԱՐԱԲԿԻՐ	1039	1195	4	-156	717	152
ԴԱՎԹԱՇԵՆ	438	219	4	219	236	37
ԷՐԵՖՈՒՆԻ	1828	1198	10	630	740	105
ԿԵՆՏՐՈՆ	1287	984	14	303	655	184
ՄԱԼԱԹԻԱ-ՍԵՖԱՍՏԻԱ	2234	1063	18	1171	1028	179
ՆՈՐ ՆՈՐՔ	1852	1012	7	840	843	212
ՆՈՐՔ-ՄԱՐԱՇ	112	123	2	-11	72	8
ՆՈՒԲԱՐԱՇԵՆ	147	83	2	64	61	12
ՇԵՆԳԱՎԻԹ	2322	1341	20	981	995	178
ՔԱՆԱՔԵՆ-ԶԵՅԹՈՒՆ	970	615	5	355	457	82
2009						
Ք. ԵՐԵՎԱՆ, ԸՆԴԱՄԵՆԸ	15400	8919	88	6481	6831	1249
ԱԶԱՓՆՅԱԿ	1448	862	5	586	639	90
ԱՎԱՆ	458	369	3	89	279	44
ԱՐԱԲԿԻՐ	1136	1198	5	-62	723	165
ԴԱՎԹԱՇԵՆ	460	220	1	240	256	20
ԷՐԵՖՈՒՆԻ	1989	1121	7	868	752	125
ԿԵՆՏՐՈՆ	1379	945	11	434	650	170
ՄԱԼԱԹԻԱ-ՍԵՖԱՍՏԻԱ	2328	1059	17	1269	1003	163
ՆՈՐ ՆՈՐՔ	2288	1103	11	1185	920	203
ՆՈՐՔ-ՄԱՐԱՇ	112	135	3	-23	94	9
ՆՈՒԲԱՐԱՇԵՆ	135	76	-	59	57	3
ՇԵՆԳԱՎԻԹ	2615	1277	19	1338	1016	184
ՔԱՆԱՔԵՆ-ԶԵՅԹՈՒՆ	1052	554	6	498	442	73

Երևան քաղաքի պայմանական 10000 բնակիչ ունեցող վարչական շրջանների սոցիալական մի շարք բնութագրիչները, 2009թ.

	Ընդամենը	նրանցից՝	
		կանայք ¹	տղամարդիկ ¹
Բնակչությունը, մարդ	10000	5323	4677
Ծնվածներ, մարդ	138	66	72
Մահացածներ, մարդ	80	38	42
Ամուսնություններ	61	X	X
Ամուսնալուծություններ	11	X	X

¹ Ցուցանիշները հաշվարկային են:

	Ընդամենը	նրանցից՝	
		կանայք ¹	տղամարդիկ ¹
Մեկ բնակչի ապահովվածությունն ընդհանուր բնակմակերեսով, քառ.մ	19.8	X	X
Կրթության ոլորտ. հաճախումը կրթօջախներ, մարդ՝			
Նախադպրոցական	220	109	111
Հանրակրթական	1083	517	566
Երաժշտական, արվեստի, գեղարվեստի դպրոցներ, մանկապատանեկան-ստեղծագործական կենտրոններ	164	111	53
նախնական մասնագիտական (արհեստագործական)	17	4	13
միջին մասնագիտական	135	90	45
բարձրագույն մասնագիտական	834	437	397
Առողջապահության ոլորտ՝			
հաճախել են պոլիկլինիկա տարվա ընթացքում (հաճախումների քանակը)	43629
Մարզիկներ, մարդ	136	36	100
Զբաղվածներ, մարդ	2838
նրանցից՝ գիտական հիմնարկներում	55	26	29
նրանցից՝ գիտության դոկտոր	4	1	3
գիտության թեկնածուներ	16	7	9
Ուսուցիչներ	96	86	10
Բժիշկներ	81
միջին բուժանձնակազմ	76
Գործազուրկներ /պաշտոնապես գրանցված/, մարդ	203	159	44
Սոցիալական ապահովության ոլորտ			
ընդամենը կենսաթոշակառուներ, տարեվերջի դրությամբ, մարդ	1623
աղքատության ընտանեկան նպաստ և միանվագ դրամական օգնություն ստացող ընտանիքներ	197	X	X
Հաճախումների քանակը տարվա ընթացքում			
Գրադարան	9677
Թատրոն	2497
Համերգ	1506
Թանգարան	6235
Իրավական ոլորտ			
հանցագործության դեպքերի քանակը, տարվա ընթացքում	63	X	X
այդ թվում՝ ոչ մեծ ծանրության	22	X	X
միջին ծանրության	10	X	X
ծանր	29	X	X
առանձնապես ծանր	1	X	X